

(42. 1.)

## VOORLOOPIG VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 187  
der zitting 1892—1893.)

Het onderzoek van dit wetsontwerp in de afdelingen der Kamer, gaf aanleiding tot de volgende opmerkingen en beschouwingen.

## Algemeene beschouwingen.

§ 1. In alle afdelingen werd over de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* n°. 97), tot regeling van den kleinhandel in sterken drank en tot beteugeling van openbare dronkenschap, van gedachten gewisseld.

Sommige leden verklaarden niet ingenomen te zijn met het beginsel, hetwelk aan de drankwet ten grondslag ligt, namelijk beteugeling bij de wet van het misbruik van sterken drank, beschouwd als volkszonde. Het verdient geene aanbeveling, dat de Staat inbreuk maakt op de individueele vrijheid, met het oogmerk de ingezetenen te beschermen tegen hunne eigene kwade neigingen en hun gebrek aan zelfbeheersching. Alleen waar deze eigenschappen in hare uiting gevaarlijk of hinderlijk worden voor anderen, trede de Staat op, en wel repressief. Op dien grond juichten deze leden art. 453 van het Wetboek van Strafrecht toe, waaraan zij, veel meer dan aan de drankwet, toeschreven het bevredigende feit, dat openbare dronkenschap zich minder vertoont dan vroeger. Wel is waar is ook het verbruik van sterken drank per hoofd van de bevolking gedurende de jaren na de invoering der drankwet eenigszins afgenomen, maar is dit gunstig resultaat aan hare werking toe te schrijven? Eene vergelijking van de cijfers van verbruik over eenige jaren voor een zelfde gemeente zou aantoonen, hoe voorzichtig men met het maken van gevolgtrekkingen en het houden van optimistische beschouwingen moet zijn. Deze leden waren dan ook van oordeel, dat de vermindering van het verbruik veel meer verband houdt met de stoffelijke welvaart van de bevolking, dan met de werking der drankwet.

Door andere leden werd het beginsel der drankwet niet afgekeurd, maar huns inziens laat de handhaving zóoveel te wenschen over, dat, indien hierin niet spoedig afdoende verbetering komt, de sympathie voor de wet moet verdwijnen. Het groote bezwaar is de omvang, dien de clandestiene verkoop nog steeds heeft. Te Amsterdam schijnen honderden tapperijen zonder vergunning te bestaan, en blijkens het adres der vereeniging „Vergunning” te Rotterdam is ook daar ter stede de toestand hoogst ongunstig. Ten plattenlande is ontduiking der wet in sommige streken meer regel dan uitzondering, zoodat schier overal waar, bijv. in het noorden des lands, in het openbaar bier wordt verkocht, tevens in het geheim sterke drank wordt getapt. Zoolang hierin geen verbetering komt, kan de wet haar oogmerk niet bereiken, en blijft tevens eene grove onbillijkheid bestendig tegenover hen, die het vergunningsrecht betalen.

Eene andere grief, die tegen de drankwet en tevens tegen art. 453 van het Wetboek van Strafrecht werd aangevoerd, bestond in de vele veroordeelingen, die daaruit voortvloeien. Een groot aantal personen worden op die wijze met den rechter en met de gevangenis in aanraking gebracht, die anders buiten de handen der justitie zouden gebleven zijn. Hierdoor ontstaat eene

toenemende gemeenzaamheid met den strafrechter en de gevangenis, die zeer nadeelig werkt op de zeden en den eerbied voor het gezag.

Eindelijk betoogden enkele leden, dat zij vrede zouden hebben met een hoog vergunningsrecht, mits het bedrijf van tapper wederom vrij werd gelaten. Het recht zou dan als eene licentie werken, maar de beperking van het aantal tapperijen zou worden opgeheven. Hieraan is toch niet de hand te houden, en het verbruik binnenshuis neemt er door toe. Indien men dezen weg op wilde gaan, zou men de licentie niet tot sterken drank behoeven te beperken, maar deze kunnen uitbreiden tot wijn, bier en wellicht nog andere dranken.

Deze beschouwingen bleven niet zonder tegenspraak van de zijde van vele leden, die zich voorstanders van het beginsel der drankwet verklaarden, en die geenszins ongunstig oordeelden over de werking der wet.

De openbare dronkenschap is, zooals ook wordt toegegeven, met al hare schadelijke gevolgen voor de openbare orde, verminderd, terwijl ook het verstrekken van drank aan kinderen door de wet in verband met art. 454 van het Wetboek van Strafrecht wordt tegengegaan. Bovendien is niet te loochenen het feit, dat sedert de invoering der drankwet het verbruik per hoofd van de bevolking ongeveer 1 liter minder is geworden, terwijl dit tot weinige jaren vóór 1881 stijgende was. Nu valt wel niet te bewijzen, dat dit een gevolg is van de wet, maar mag dit toch niet met vrij groote zekerheid worden aangenomen, waar deze gunstige verschijnselen met hare invoering samenvallen? Onder de werking der drankwet zijn meer dan 18 000 tapperijen opgeruimd, en zou nu deze vermindering van de gelegenheden, waar sterke drank wordt gesleten, inderdaad zonder invloed gebleven zijn op het gebruik? Zij, die de gunstige werking der wet in dit opzicht ontkennen, hebben dan ook eene stelling te verdedigen, die de waarschijnlijkheid veel minder voor zich heeft, dan de stelling hunner tegenstanders. — Bovendien heeft de wet de goede zijde, dat zij de werkzaamheid der vereenigingen, welke zich de bestrijding van het drankmisbruik ten doel stellen, in de hand werkt.

Voorts mag men niet over het hoofd zien, dat de wet nog steeds niet in volle werking is, daar art. 2, het maximum van het aantal tapperijen in iedere gemeente aangevende, in de meeste gevallen een doode letter bleef. Eerst in 1901 zal de beperking van dat aantal krachtig kunnen worden doorgevoerd.

Deze leden verklaarden zich dan ook tegen het geopperde denkbeeld, om voor tapperijen slechts een hoog vergunningsrecht te heffen en overigens het houden daarvan vrij te laten. Al de bezwaren der geldende wet, in het bijzonder de clandestiene verkoop, zouden dan blijven bestaan, en een harer beste zijden, de moeilijkheid om nieuwe tapperijen te openen, zou komen te vervallen. Het vergunningsrecht te maken tot eene licentie voor dranken in het algemeen, zou gelijk staan met het afschaffen der drankwet en het maken eener geheel andere wet. Dit denkbeeld mag dus wel geacht worden buiten het kader van het ontwerp te liggen.

Het groote aantal veroordeelingen wegens overtreding der drankwet is zeker een bezwaar, maar dit geldt evenzeer tegen tal van andere nieuwe wetten, en is onvermijdelijk waar de politietak van den Staat zich uitbreidt.

De clandestiene verkoop eindelijk moet als een kwaad beschouwd worden, waartegen krachtiger zal behooren te worden opgetreden. Gedeeltelijk is het aan de wetzelve te wijten, dat het uitoefenen van toezicht en het opsporen van overtredingen niet gemakkelijk is, en de artikelen 11 en 12 van het wetsontwerp beoogen hieraan te gemoet te komen. Sommige leden zouden ten deze nog een stap verder willen gaan. In bierhuizen, koffiehuisen, winkels enz. wordt in een aantal gevallen drank verkocht, niet in de voor het publiek toegankelijke plaatsen, maar in vertrekken tot woning dienende, en de politie mag deze niet betreden dan met schriftelijken last van den burgemeester. Hierdoor wordt echter het constateeren der overtredingen ten zeerste bemoeijkt. — Andere leden evenwel zouden er niettemin tegen op zien aan de politie in de aangeduide gevallen het be-

treden ook van de woningen zonder schriftelijken last toe te staan.

In overweging werd voorts gegeven het maximum der straffen te verhoogen. Doch in antwoord hierop voerden andere leden aan, dat het maximum hoog genoeg is, maar dat vele kantonrechters in den regel zeer lage, soms geheel onbeduidende boeten opleggen, en tegen dit kwaad zou verhoging van het maximum niet baten.

Intusschen, afgezien van de vraag welke wijzigingen nog in de wet te brengen zouden zijn om den clandestienen verkoop tegen te gaan, zal de krachtigste bestrijding daarvan ongetwijfeld gelegen zijn in een scherp toezicht. Dat hiermede goede resultaten zijn te bereiken, bewijzen sommige groote steden, en bijv. ook de provincie Gelderland, waar de Commissaris der Koningin zich aan deze zaak veel heeft laten gelegen liggen. Niet overal echter is het toezicht voldoende. Vooral zal ook van wege de gemeentepolitie aan de naleving der wet strengere de hand moeten worden gehouden.

Ten slotte waren er enkele leden, die van de geldende wetgeving, ook al werd zij eenigzins verscherpt, weinig resultaat voorspelden ten opzichte van bestrijding van het drankmisbruik. Daartoe zouden een geheel ander systeem en veel strengere verbodsbepalingen noodig zijn, in den geest van die, welke met goed gevolg in Noorwegen in toepassing zijn gebracht.

Ten einde zich rekenschap te geven van de werking der wet, wenschte men nog te vernemen, welke gemeenten gebruik maakten van de bevoegdheid, gegeven bij art. 2, 2de lid, om verhoging of verlaging van het maximum te vragen. Naar men meende te weten, komt het eerste slechts zelden, het laatste daarentegen meer voor. Ook zou men er prijs op stellen zoo mogelijk te vernemen, in welke gemeenten verordeningen zijn uitgevaardigd krachtens art. 2, 4de lid.

In verband met de bespreking van de werking der wetgeving tot betingeling van het drankmisbruik, werd er door sommige leden over geklaagd, dat art. 453 van het Wetboek van Strafrecht aanleiding geeft tot groote willekeur en ongelijkmatigheid, voornamelijk doordien niet is omschreven, wat kenlijke staat van dronkenschap is. De politie is, naar het oordeel der leden, te zeer geneigd goed gekleede dronken lieden te ontzien en de lagere klasse der bevolking met grootere gestrengheid te behandelen. Op feestdagen van studenten bijv. wordt aan het verbod van openbare dronkenschap, ten aanzien van dezen, feitelijk de hand niet gehouden. Eene dergelijke ongelijkmatige toepassing der wet verdient afkeuring en maakt zoowel de politie als de wet zelve impopulair. — Andere leden waren van oordeel, dat, afgezien wellicht van het speciaal genoemde voorbeeld, de grief in hare algemeenheid niet kan worden volgehouden. Juist in de lagere klassen der bevolking wordt vaak een gebrek aan eerbied voor de wet en een ongemotiveerd verzet tegen de politie aangetroffen, waartegen deze niet altijd krachtig genoeg optreedt.

Nog werd de klacht vernomen, dat in kleinere garnizoensplaatsen de bepalingen omtrent openbare dronkenschap slecht worden nageleefd ten aanzien van militairen. Deze worden herhaaldelijk dronken gezien, soms zelfs overdag.

§ 2. De leden, die het beginsel der drankwet afkeurden, waren ook weinig ingenomen met dit wetsontwerp.

Van verschillende zijden betuigde men daarmede evenwel instemming. Ook door tegenstanders van de drankwet wordt vaak toegegeven, dat zij, indien men haar behoudt, behoort te worden verscherpt.

Intusschen werden door verschillende leden een aantal punten genoemd, waaromtrent zij wijzigingen der drankwet wenschelijk achtten, die in dit wetsontwerp niet zijn opgenomen.

Zoo werd in alle afdelingen met klem aangedrongen op verhoging van het vergunningsrecht, zoowel wat het maximum als wat het minimum betreft.

Hiervoor werd aangevoerd, dat het houden van tappers over het algemeen een zeer winstgevend bedrijf

blijkt te zijn, zoodat het niet onbillijk is door de tappers meer in de gemeentekas te doen bijdragen. En dit argument verkrijgt vooral beteekenis nu, ten gevolge van de vervanging van de patentwet door de belasting op bedrijfs- en andere inkomsten, de tappers aanmerkelijk zullen worden gebaat. Voor deze ontlasting bestaat geen grond, te minder omdat de houders van vergunning door de beperking van het aantal tapperijen allengs meer een monopolie gaan uitoefenen. Deze leden zouden er prijs op stellen zoo mogelijk van de Regeering te vernemen, hoeveel, volgens hare raming, de tappers na 1 Mei 1894 minder aan belasting zullen behoeven te betalen dan thans.

Deze zienswijze ontmoette tegenspraak van de zijde van leden, die het eene onbillijkheid zouden achten een hooger recht te heffen voor reeds verkregen vergunningen, daar de koop- en huurprijzen der huizen, waaraan vergunning verbonden was, zich naar het tegenwoordig bedrag van het recht geregeld hebben; terwijl bij heffing van een hooger recht, alleen voor nieuwe vergunningen, ongelijkheid zou ontstaan voor de uitoefening van het bedrijf. Bovendien moege het waar zijn, dat door de vervanging van de patentwet de tappers over het algemeen zullen worden ontlast, toch zal niettemin voor sommigen hunner de nieuwe belasting hooger zijn dan de oude. Eindelijk is het niet vrij van onbillijkheid zeer hooge vergunningsrechten te heffen, zoolang men den clandestienen verkoop zóó weinig meester is, als thans nog het geval is.

Het midden tusschen deze beide meeningen hield het gevoelen van enkele leden, die wel het maximum zouden willen verhoogen, maar niet het minimum, daar dit laatste voor sommige kleine gemeenten reeds niet laag is. — Hiertegen werd anderzijds opgemerkt, dat men zoodoende op een aantal plaatsen het doel niet zou bereiken, daar de tappers dan hun invloed zouden gebruiken om verhoging van het recht tegen te houden.

Nog werd in overweging gegeven het recht te verhoogen voor tapperijen, waar vrouwen als kellnerinnen werkzaam zijn. — Tegen dit denkbeeld voerden andere leden evenwel aan, vooreerst dat in tal van localiteiten, waaraan vergunning verbonden is, vrouwen bedienen, op wier levenswijze niets valt aan te merken; en voorts, dat met de drankwet geenszins het tegengaan der prostitutie beoogd wordt.

Vrij algemeen achtte men het billijk en wenschelijk — vooral indien het tot eene verhoging van het recht mocht komen — den tappers toe te staan in termijnen te betalen. Ook wenschten sommigen hun een recht op geheele of gedeeltelijke restitutie toe te kennen voor den tijd, gedurende welken zij van de vergunning geen gebruik maken, bijv. bij overdracht of opheffing der zaak. Maar dit gevoelen ontmoette tegenspraak, aangezien de houders van vergunningen bij voorbaat weten, dat zij geen aanspraak op restitutie hebben.

De aandacht werd gevestigd op het verlangen, uitgedrukt in het adres van de vereeniging „Vergunning” te Rotterdam, dat het vergunningsrecht worde gebonden alleen aan den persoon des aanvragers, en niet tevens aan bepaalde localiteiten. De bezwaren tegen dit laatste, zooals die in de Toelichting van het adres zijn uiteengezet, dat namelijk de huurders van localiteiten met vergunning overgeleverd zijn aan de huiseigenaars, schenen kwalijk te loochenen. Zou het publiek belang niet voldoende gewaarborgd zijn, indien het gebruik maken van het vergunningsrecht in eene bepaalde localiteit afhankelijk werd gesteld van de goedkeuring van Burgemeester en Wethouders?

Andere leden zouden tegen de hier aanbevolen wetswijziging bezwaar hebben. Een der beginselen, waarop de drankwet is gebouwd, zou worden omvergeworpen. Voor een aantal perceelen is recht op vergunning in de wet nedergelegd, waardoor deze in waarde zijn gestegen, en waarmede de koopsommen, voor die perceelen besteed, verband hielden. Bovendien moege bij de geldende regeling de huurder afhankelijk zijn van den huiseigenaar, bij regeling der zaak, gelijk in het adres is aangegeven,



zou men omgekeerd den huiseigenaar afhankelijk maken van den huurder, aan wien vergunning is verleend.

Bezwaren werden voorts ontwikkeld tegen art. 6, 2de lid, der wet. Indien als grondslag voor de berekening van het vergunningsrecht alleen de jaarlijks te schatten huurwaarde van de localiteit gold, zou het voor de schatters reeds niet gemakkelijk zijn, om dien grondslag met juistheid te bepalen. Maar dit wordt bijkans onmogelijk, nu zij tevens die huurwaarde moeten aangeven „in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt.” Een goede maatstaf voor de beoordeeling ontbreekt hier, en het gevolg is, dat de grondslag voor de berekening van het recht willekeurig en zeer ongelijkmatig wordt bepaald. — Door anderen werd erkend, dat de tegenwoordige grondslag van aanslag tot bezwaar aanleiding geeft, maar zij meenden, dat men tot groote onbillijkheid zou vervallen door eenvoudig de schatting in verband met den omvang van het bedrijf te schrappen en daarvoor niets anders in de plaats te geven.

Het verbod van art. 3, 8°. om vergunningen te verleen voor eene localiteit, waarin eene andere winkelening wordt uitgeoefend, heeft volgens sommigen in de praktijk niet gunstig gewerkt, en zij zouden het wenschen af te schaffen. Het gevolg is geweest, dat in een aantal huizen geheel noodeloos twee uitgangen zijn gemaakt, om de beide neringen gelijktijdig te kunnen uitoefenen, en dat daarin afzonderlijke lokalen voor den drankverkoop geheel zijn ingericht, terwijl de bezoekers vroeger slechts staande een glas aan de toonbank dronken. Eenerzijds dus noodeloze bemoeilijking, anderzijds zelfs zijdelingsche bevordering van het drankverbruik.

Andere leden dachten minder ongunstig over de werking van de bepaling in quaestie. Vroeger was er op het platteland bijna geen winkel, waar niet tevens sterke drank werd getapt, en in dien toestand is inderdaad veel verbetering gekomen.

Ook de bepaling van art. 15, 1°. gaf aanleiding tot critiek. Volgens sommige leden wordt van die bepaling misbruik gemaakt tot onduiking der wet. Vooral in de groote steden komt het voor, dat personen, die een patent als logementhouder nemen, feitelijk in de eerste plaats een tapperij zonder vergunning houden. Op de justitie rust het in den regel niet te leveren bewijs, dat de bezoekers, aan wie getapt werd, geen logeergasten waren. Bij afschaffing van de patentwet vreesden deze leden verergering van het kwaad. Men zal zich dan zelfs de opoffering van het nemen van een patent als logementhouder niet behoeven te getroosten. Bovendien, hoe zal dan worden uitgemaakt, of iemand al of niet logementhouder is?

Bij arrest van den Hoogen Raad van 15 October 1888 (*Weekblad van het Recht* n°. 5627) werd beslist, dat het exemplaar der vergunning en dat der wet, waaromtrent art. 13 handelt, moeten zijn opgehangen in dier voege, dat hetgeen daarin is te lezen ook voor de bezoekers der inrichting duidelijk leesbaar zij, maar dat genoemd artikel niet voorschrijft, dat de stukken zelve duidelijk leesbaar moeten zijn. Met het oog op deze interpretatie werd wijziging der redactie van art. 13 in overweging gegeven.

De wenschelijkheid werd bepleit om des Zondags alle tapperijen gesloten te doen houden, op straffe van verlies der vergunning, op de wijze omschreven in art. 9, 1°. j°. art. 3, 4°. Enkele stemmen gingen ook op voor eene sluiting op Maandag.

Van andere zijden werden dergelijke maatregelen noch noodzakelijk noch wenschelijk geacht. Vooral ten platten lande zou de sluiting der localiteiten met vergunning op Zondag ongunstig werken. Bovendien zou de controle hoogst bezwaarlijk zijn.

Intusschen, ook verscheidene tegenstanders van het denkbeeld, om des Zondags alle tapperijen te doen sluiten, zouden het toejuichen, indien het vergunningsrecht aanzienlijk lager werd gesteld voor de localiteiten, waar geen sterke drank verkocht noch geschonken wordt tusschen Zaterdagavond en Maandagochtend. Voor vijf en twintig

ten honderd in art. 6, 4de lid, zouden zij willen lezen veertig of vijftig ten honderd.

In verschillende afdeelingen waren voorts leden, die een absoluut verbod van verkoop van sterken drank op de dagen, waarop de loting voor de nationale militie plaats vindt, in de wet wenschten op te nemen, of althans eene bepaling, waarbij aan de Regeering de bevoegdheid werd gegeven een dergelijk verbod uit te vaardigen. De ergerlijke tooneelen, welke op lotingsdagen plegen voor te vallen, zouden op die wijze kunnen voorkomen worden. Reeds thans doen op sommige plaatsen de burgemeesters de tapperijen sluiten. Maar hiermede is slechts weinig gewonnen. De lotelingen begeven zich vaak naar naburige, even buiten de plaats, waar de loting gehouden wordt, gelegen gemeenten, waar de tapperijen open zijn, of wel zij koopen gezamenlijk 2 liter of meer sterken drank bij een slijter, en bedrinken zich op straat.

Andere leden waren van oordeel, dat reeds veel zou zijn gewonnen, indien voorgoed werd uitgemaakt, dat de burgemeesters de bevoegdheid hebben de tapperijen op lotingsdagen te sluiten. Vele burgemeesters betwijfelen echter of zij daartoe gerechtigd zijn, zoolang niet eene plaatselijke verordening uitdrukkelijk de bevoegdheid geeft. Gaarne vernam men, hoe de Regeering omtrent dit punt denkt.

Er werd op aangedrongen, dat — gelijk met het Wetboek van Strafvordering is geschied bij art. 30 der wet van 15 Januari 1886 (*Staatsblad* n°. 5), waaraan uitvoering is gegeven bij het Koninklijk besluit van 17 April 1886 (*Staatsblad* n°. 80) — in deze wet zelve worde voorgeschreven, dat de wet van 1881, met de daarin achtereenvolgens gebrachte wijzigingen, in eene doorlopende reeks van artikelen worde samengevat en in het *Staatsblad* geplaatst.

Ook werd het wenschelijk geacht, op het voetspoor van hetgeen in Engeland gebruikelijk is, ter vermijding van de omslachtige benaming der wet, haar in de wet een korten officieelen naam te geven, waarvoor de thans door het gebruik geijkte naam van „de Drankwet” als het ware vanzelf in aanmerking zou komen.

Verzocht werd overlegging van een stuk, bevattende den tekst der wet en daarnaast met roode letter de wijzigingen, die de Regeering voorstelt.

§ 3. In alle afdeelingen werd van gedachten gewisseld over de vraag, wat op 1 Mei 1901, na het verstrijken van den termijn van art. 26b zal moeten geschieden met de aldaar bedoelde vergunningen.

Blijkens de aanvulling in art. 13 van het wetsontwerp voorgesteld en het daarop aangeteekende in de Memorie van Toelichting, is de Regeering van oordeel, dat de wetgever in 1881 beoogde, alle vergunningen van art. 26b te doen vervallen op 1 Mei 1901. Terwijl alle leden toegaven, dat dit inderdaad de bedoeling des wetgevers is geweest, betoogde een deel hunner, dat die bedoeling in de woorden van het artikel geen uitdrukking vindt, daar deze geen andere interpretatie toelaten dan dat na 1901 voor de lokaliteiten, waarin op 1 Mei 1881 drank werd verkocht, geene nieuwe vergunningen mogen worden verleend, doch voor de reeds verleende geene uitzondering inhouden op den regel van art. 7, 2de lid, zoodat deze, mits vóór het eindigen van het vergunningsjaar het verschuldigde recht voor het volgende is betaald, doorloopen, totdat zij wegens het overlijden van den houder of om andere redenen eindigen. Voor deze laatste uitlegging beriep men zich o. a. op de Memorie van Antwoord betreffende het IVde hooftstuk der Staatsbegroting voor 1892, § 6, en op het hoofdartikel in *Gemeentestem* no. 2101.

Intusschen erkende men algemeen, dat het goed is de quaestie bij deze gelegenheid te beslissen. Over den zin, waarin de beslissing moet worden genomen, bestonden evenwel tweeërlei meeningen.

Sommige leden wenschten na 1901 de loopende vergunningen, bedoeld in art. 26b te laten doorloopen, totdat zij door den dood der houders of door een der bij de wet genoemde oorzaken komen te vervallen. Eene andere oplossing scheen huu niet wel mogelijk toe, al

ware het alleen op grond van recht en billijkheid. Immers de houders van loopende vergunningen, die de wet goed gelezen hebben, troffen daarin niets van een ophouden der eenmaal verleende vergunning op 1 Mei 1901 aan, maar geloofden integendeel op grond van art. 7 bij geregelde betaling op verlenging te kunnen rekenen.

Bovendien zou men niet alleen voor groote moeilijkheden komen te staan ten aanzien van het opnieuw verlenen der vrijvallende vergunningen, maar vooral zou men er toch niet toe kunnen besluiten talrijke gezinnen in het geheele land broedeloos te maken door het plotseling intrekken der vergunningen, waarvan zij leven. Laat men daarentegen de oude vergunningen uitsterven of op een der bij de wet genoemde wijzen eindigen, dan wordt allengs het aantal boven het wettelijk maximum geringer, en zonder schokken krijgt art. 2 op den duur volle werking.

Andere leden kozen met kracht partij voor de beslissing, welke de Regeering voordraagt. Door het bovengenoemde stelsel te volgen, zou men nog zeer langen tijd in den overgangstoestand blijven verkeren en art. 2 nog gedurende vele jaren eene doode letter doen blijven. De houders der vergunningen in quaestie hebben lang genoeg vooruit geweten, dat zij op verlenging van hun recht na 1 Mei 1901 niet kunnen rekenen, dan dat er van onbillijkheid tegenover hen sprake kan zijn. Immers de bedoeling van den wetgever was in 1881 duidelijk gebleken.

Volmondig werd evenwel ook door deze leden toegegeven, dat de zaak in 1901 groote moeilijkheden zal opleveren, indien men niet vooraf — en wel zoo spoedig mogelijk — die moeilijkheden onder de oogen ziet en daarvoor reeds eene oplossing vaststelt.

Het lijkt geen twijfel, dat indien de vergunningen van art. 26b op 1 Mei 1901 vervallen, er schier overal, en in het bijzonder in de grootere steden, veel minder vergunningen van kracht zullen blijven, dan het maximum in art. 2 genoemd. Beperking van het aantal tot degene, die op dien datum krachtens art. 26a blijven bestaan, zal wel niet mogelijk zijn. Men moet dus eenige der opengevallen plaatsen aanvullen tot het maximum van art. 2. Daar er evenwel ongetwijfeld veel meer aanvragen dan plaatsen zullen zijn, is de moeilijkheid, aan wie de nieuwe vergunningen zullen moeten worden verleend. Uit den aard der zaak zullen zij, die reeds vergunning hadden, de voorkeur genieten. Maar wie van hen? Zal men de vergunningen, die het meest opbrengen voor de gemeentekas, laten bestaan, omdat zij het voordeeligst zijn? Zal men in het bijzonder de tapperijen van minder allooitrachten op te ruimen? Maar hoe zullen de gemeentebesturen uitmaken, welke tapperijen in die categorie vallen? Zal het mogelijk zijn, dat aan inrichtingen, waar velen ontspanning vinden zonder dat er zich gevallen van drankmisbruik voordoen, het bestaan wordt belet? Een tooneel van willekeur en verwarring zou in de meeste gemeenten te aanschouwen zijn.

In verschillende afdelingen werd aanbevolen, de oplossing te volgen, welke in het adres van den Volksbond, Vereniging tegen Drankmisbruik, wordt aan de hand gedaan. In de eerste plaats zouden de houders der vrijvallende vergunningen in aanmerking moeten komen, en onder hen wederom het eerst degenen, die gedurende den langsten tijd onafgebroken in diezelfde gemeente eene vergunning hadden bezeten. Erfgenamen van houders eener vergunning, tevens zelve houders, zouden daarbij geacht kunnen worden dezelfde vergunning te hebben voortgezet. In alsdan nog bestaande leemten en moeilijkheden voor bijzondere gevallen zou door vergunningen boven het vastgestelde maximum kunnen worden voorzien.

Andere leden merkten op, dat hierbij wel een regel wordt gesteld, die voor toepassing vatbaar is, maar dat het criterium niettemin volkomen willekeurig is. Waarom juist de oude vergunningen in stand gehouden? De houders daarvan hebben het langst voordeel gehad van het betrekkelijk monopolie, hetwelk de wet verleent. Zij zouden veel meer minder in aanmerking behooren te komen dan zij, die nog slechts sinds korter tijd houders eener vergunning waren. Daarenboven zou zich in vele gemeenten het geval voordoen, dat er meer vergunningen van gelijken

ouderdom waren dan aan het maximum te kort kwam, en in die gevallen zou men of weder voor dezelfde moeilijkheid komen te staan bij de beslissing aan welke de voorkeur gegeven moest worden, of een aantal vergunningen boven het maximum moeten uitreiken, waarvoor naar den geest der wet geene voldoende reden bestaan zou, en waardoor zoowel het doel der wetswijziging ten deele verijdeld, als het onbillijke van den maatregel nog meer uitkomen zou.

Voorts werd nog het denkbeeld aan de hand gedaan om in iedere gemeente bij loting, bijv. vijf jaren vóór den fatalen termijn, uit te maken, welke vergunningen na 1901 niet opnieuw zouden worden verleend.

Enkele leden gaven in overweging, de krachtens art. 26b vrijvallende vergunningen, zooveel als tot het maximum toegelaten konden worden, voor een zeker aantal jaren onder de vroegere houders bij opbod te verkoopen, en het bedrag, voor zoover dit hooger was dan het totaal der vergunningsrechten voor de toegewezene verschuldigd, te verdeelen onder de personen, die hunne vergunning niet vernieuwd zagen. De verdeling zou kunnen geschieden naar den maatstaf van het vergunningsrecht door ieder verschuldigd.

Intusschen, afgezien van de vraag, op welke wijze men in de zaak wil voorzien, dringend noodzakelijk is het — dit werd algemeen toegegeven —, indien men art. 26b wijzigt, gelijk door de Regeering wordt voorgesteld, reeds bij dit wetsontwerp uit te maken, op welke wijze de op 1 Mei 1901 beschikbaar wordende vergunningen wederom zullen worden verleend. Het gaat niet aan, hetzij den wetgever hetzij de gemeentebesturen in de toekomst voor deze moeilijkheden te stellen; te minder omdat hier ook vele particuliere belangen in het spel zijn, zoodat het billijk is lang vooruit de regelen vast te stellen, waarnaar op den datum in quaestie zal worden gehandeld. Wordt de zaak thans niet geregeld, dan zal men zich over eenige jaren wel moeten bepalen tot eenvoudige verlenging van den termijn.

De leden, die er de voorkeur aan zouden geven in 1901 de bestaande vergunningen te laten voortduren en afloopen, pleitten voor het onveranderd behoud van het geldende artikel. Werd daartoe besloten, dan zou na de thans voorgestelde redactiewijziging de zin van dat artikel zeker niet twijfelachtig meer zijn.

Nog verklaarden sommige leden, de wijziging door de Regeering voorgedragen toe te juichen, maar niettemin liever het artikel ongewijzigd te willen behouden en de bestaande vergunningen na 1901 te willen laten uitsterven, dan de vervallenverklaring in de wet op te nemen, zonder de gevolgen behoorlijk te regelen.

Om de werking der nieuwe overgangsbepaling, voorgesteld bij art. 13 van het wetsontwerp, eenigermate te kunnen beoordeelen, werd overlegging gevraagd van een staat, bijv. voor de 100 gemeenten met het grootste bevolkingscijfer, aangevende: a. het getal bestaande vergunningen; b. het volgens art. 2 geoorloofde maximum; c. het aantal vergunningen bedoeld in art. 26b, alles op 1 Mei 1893. Met dien staat voor zich, zou men kunnen zien, welk het gevolg geweest zou zijn, indien op dien datum de nieuwe overgangsbepaling had moeten worden toegepast, en op grond daarvan zou men eenigermate kunnen nagaan, hoe het zal wezen op 1 Mei 1901.

### Artikelen.

Art. 1 en 2. Tegen het voorgestelde werden van verschillend standpunt bezwaren ontwikkeld.

In de eerste plaats voerden sommige leden aan, dat het streven om uniformiteit te brengen in de toepassing van art. 2, 3de lid, der wet miskent, dat het steeds van plaatselijke omstandigheden en behoeften zal afhangen, wat als een bijzonder geval is te beschouwen. Het komt daarbij niet alléén op het aantal der bestaande drankgelegenheden aan, maar ook op het karakter van die, waarvoor eene bijzondere vergunning wordt gevraagd. Burgemeester en wethouders zijn het best in staat hier te beslissen. Ook thans reeds wordt machtiging van Gedeputeerde Staten vereischt voor het verlenen der vergunningen



boven het maximum. Verder te gaan en de beslissing aan Gedeputeerde Staten op te dragen, nog wel met een beroep op den Koning, achtten deze leden niet wenschelijk. Zij zagen er eene te groote inbreuk op de autonomie der gemeente in, en achtten de voorgestelde centralisatie ongunstig voor eene door hen gewenschte ontwikkeling der wetgeving op dit gebied in de richting van *local option*.

Vele leden evenwel waren van oordeel, dat de bestrijding van het drankmisbruik niet als een onderwerp van plaatselijke autonomie is te beschouwen, en ook in de geldende wetgeving, vooral waar het aanvragen om vergunning boven het maximum betreft, niet als zoodanig is geregeld. Immers alleen bij weigering der aanvraag om eene vergunning boven het maximum, blijft de zaak aan burgemeester en wethouders zonder medewerking van Gedeputeerde Staten overgelaten, en dan nog slechts zoolang de aanvrager niet in beroep komt. Bovendien sluit de erkenning van het feit, dat bij de beoordeeling der bijzondere gevallen veel van plaatselijke en andere omstandigheden afhangt, geenszins in, dat niet naar meerdere uniformiteit zou kunnen worden gestreefd. Dit achtten deze leden dan ook met de Regeering zeer wenschelijk.

Naar het oordeel van sommigen gaat het wetsontwerp niet ver genoeg. Alleen indien de Regeering omtrent alle aanvragen tot buitengewone vergunningen besliste, ware uniformiteit inderdaad te verkrijgen. Door haar als beroepsinstantie in de zaak te mengen, blijft zij er in de meeste gevallen buiten. Hierop werd geantwoord, dat de Minister HEEMSKERK in 1885 eene dergelijke regeling voordroeg, doch dat de Kamer deze afwees.

Meer instemming vond het in alle afdelingen uitgesproken gevoelen, dat de wet zelve moet aangeven welke de bijzondere gevallen zijn, waarin vergunningen boven het maximum kunnen worden verleend, althans daarvoor regelen moet stellen of een leidraad aan de hand doen.

Voor deze zienswijze werd aangevoerd, dat bij aanneming van het Regeeringsvoorstel de gewenschte gelijkmatigheid in de toepassing van art. 2, 3de lid, niet of althans niet voldoende kan worden bereikt. De fout schuilt op dit oogenblik niet zoozeer in de opdracht der beslissing aan de gemeentebesturen, daar deze toch de machtiging van Gedeputeerde Staten behoeven. Het zijn echter de elf colleges van Gedeputeerde Staten, die uit den der zaak ieder naar eigen inzicht te werk gaan. En dit zal bij aanneming van art. 1 van het wetsontwerp zoo blijven. Het beroep op den Koning, hetwelk in art. 2 wordt geopend, zal ten deze slechts weinig verbetering brengen. Immers vooreerst zal slechts een gedeelte der quaesties, die zich voordoen, door de Regeering worden beslist, maar bovendien blijft dan toch de jurisprudentie der Regeering af hankelijk van de wisselende inzichten der elkander opvolgende Ministers.

De vraag, wat de wet op dit punt zou moeten bevatten, werd echter verschillend beantwoord.

Sommige leden meenden, dat aan de hand der thans opgedane ondervinding reeds ten aanzien van de meest voorkomende gevallen in de wet zou kunnen worden geregeld, wanneer eene vergunning boven het maximum zou mogen worden verleend. Want al moge de toepassing van art. 2, 3de lid, ongelijkmatig zijn, toch heeft zich omtrent een aantal gevallen eene jurisprudentie reeds gevestigd. Onder verwijzing naar het opstel van mr. VAN BERLEKOM in de *Vragen des Tijds* van 1890, herinnerden zij er aan, dat uniform is de toepassing van de alinea in quaestie ten aanzien van het oprichten en verplaatsen van *a.* sociëteiten, *b.* lokalen van vereenigingen, *c.* badplaatsen; en dat vrij uniform is de toepassing voor *a.* tentoonstellingen, *b.* hardrijderijen, *c.* schietwedstrijden, *d.* ijsbanen. In al die gevallen zou in de wet zelve overeenkomstig de geldende praktijk kunnen worden voorzien. — Een groot aantal der aanvragen om vergunningen boven het maximum betreft verder *a.* het geval van verbouwing en uitbreiding, *b.* dat van verplaatsing der drankgelegenheden naar een ander vertrek van hetzelfde gebouw. Van de 291 bijzondere vergunningen, tot Mei 1892 in Zuidholland gegeven, sloegen er 72 op *a.*, en 15 op *b.* dat is 30 percent van het totaal. Verving men nu in de

wet de uitdrukking „localiteit” door „gebouw” of „huis”, dan zouden vele aanvragen om bijzondere vergunningen kunnen achterwege blijven. Tevens zou dan een der vragen, waaromtrent in de verschillende provinciën verschillend wordt beslist, zijn weggenomen. Thans wordt bijv. in Drenthe de vergunning geacht gegeven te zijn voor het bedrijf, en in Gelderland gold dit langen tijd evenzeer; terwijl later in Gelderland uitgemaakt werd, gelijk steeds in Zuidholland, dat de vergunning de localiteit betrof. In deze laatste provincie werd bij uitbreiding evenwel steeds de machtiging van art. 2, 3de lid, gegeven. — Indien de wet overeenkomstig het hier aangegevene werd gewijzigd, zouden er, volgens de leden die hier aan het woord waren, zóó weinig gevallen overblijven, waarin bijzondere vergunningen behoeven te worden verleend, dat men overigens de bestaande regeling zonder bezwaar zou kunnen handhaven. Dit zou zelfs de voorkeur verdienen, want er zullen zich altijd gevallen van bijzonderen aard voordoen, waaromtrent geene uniformiteit is te verkrijgen.

Aan het hier weergegeven betoog sloten zich nauw aan eenige leden, die eene enuntiatieve opsomming van hetgeen onder bijzondere gevallen is te verstaan in de wet wenschten op te nemen. — Hiertegenover wezen andere leden op de ondervinding, opgedaan met de wet houdende verbodsbepalingen tegen het dragen van wapenen, waarvan art. 1, 2de lid, eene enuntiatieve opsomming van wapenen bevat, die in de praktijk tot vele moeilijkheden aanleiding geeft.

In verschillende afdelingen werd het denkbeeld geopperd om een negatief voorschrift op te nemen, aangevende wat niet als een bijzonder geval zou mogen worden aangemerkt. Zoo zou overeenkomstig het betoogde in het adres van den Volksbond, Vereeniging tegen Drankmisbruik, het feit, dat een aanvrager twee bestaande vergunningen opgekocht heeft, op zich zelf niet als een bijzonder geval mogen gelden. Immers het zijn juist de vergunningen der drankgelegenheden met weinig debiet, die op die wijze vervallen. — Andere leden, die niet wilden beoordeelen, in hoeverre de aanbevolen negatieve bepaling in het algemeen wenschelijk zou zijn, verklaarden, dat huns inziens de praktijk om één nieuwe vergunning te verleenen aan den aanvrager, die er twee heeft opgekocht, zeer practisch is. Op die wijze vermindert men het aantal drankgelegenheden. En al mogen nu de tapperijen, die langs dien weg gesloten worden, in den regel de minst bezochte zijn, toch zou dit, indien zij bleven bestaan, ieder oogenblik kunnen veranderen, bij voorbeeld bij overgang in andere handen of door welke andere oorzaak ook.

Ten slotte waren er vele leden, die de door de Regeering voorgestelde regeling de beste achtten, en die zich daarmee vereenigden. Het kwam hun doelmatig voor het verleenen der bijzondere vergunningen aan Gedeputeerde Staten op te dragen, na ingewonnen bericht en raad van burgemeester en wethouders. Gedeputeerde Staten blijven meer buiten personenquaestien dan het dagelijksch bestuur der gemeente, en kunnen toch omtrent de plaatselijke omstandigheden worden voorgelicht.

Het beroep op den Koning waarborgt voorts inderdaad meer uniformiteit in de toepassing. Hetgeen daartegen werd aangevoerd, houdt geen rekening met de werkelijkheid. Juist in twijfelachtige gevallen zal men in beroep komen, en uit den aard zijn het die, welke thans tot ongelijkmatigheid in de toepassing van het artikel aanleiding geven. Voorts moge het juist zijn, dat bij verwisseling van Ministers de inzichten kunnen veranderen, maar feitelijk vestigt zich allengs eene jurisprudentie, waarin de opvolgende Ministers niet licht wijziging brengen. Eene omschrijving der bijzondere gevallen in de wet op te nemen, kwam dezen leden niet wenschelijk voor. Zoo zal er bijv. in het algemeen geen bezwaar tegen bestaan voor sociëteiten bijzondere vergunningen te geven. Toch zou een wetsbepaling in dien geest bedenkelijk zijn wegens de vele gevallen, waarin aan tapperijen de vorm van sociëteiten wordt gegeven, ter ontduiking van wettelijke voorschriften. Sommige leden vreesden daarenboven, dat de regeling

dezer materie in de wet zelve feitelijk zou neerkomen op eene verhooging der vergunningsmaxima.

Aanbevolen werd eenige punten van twijfel, waartoe art. 2 der wet in de practijk geleid geeft, bij deze gelegenheid op te lossen. Men wees daarbij op een viertal vragen.

Op welk tijdstip moet het zielental der gemeente worden genomen?

Bedraagt het maximum niet meer dan er volle 500-tallen, respectievelijk 400-tallen, 300-tallen, 250-tallen inwoners zijn, of mag eene vergunning worden verleend voor het restant van het aantal inwoners, hetwelk boven het laatste 500-tal enz. overblijft? Dienaangaande is herhaaldelijk van verschil van toepassing gebleken.

Mogen de verordeningen, bedoeld in het laatste lid van art. 2 der wet, strafbepalingen inhouden? Ook dit is een oud twistpunt.

Mogen aan de verleende vergunningen voorwaarden worden verbonden? Aldus geschiedt het in de provincie Gelderland ten aanzien van den tijd, voor welken de vergunning wordt gegeven.

Afgezien van het beginsel, daaraan ten grondslag gelegd, gaven de voorgestelde artikelen tot verscheidene opmerkingen aanleiding. — Voor zooveel art. 1 van het ontwerp betreft, werd het volgende in het midden gebracht.

In de eerste plaats kwam het sommigen leden noodzakelijk voor, indien in het vervolg de buitengewone vergunningen niet meer door burgemeester en wethouders der gemeente, maar door Gedeputeerde Staten zullen worden verleend, art. 1, 1ste lid, der wet te wijzigen en dit aldus te lezen: „Hij die sterken drank in het klein verkoopen wil, vraagt daartoe vooraf verlof aan burgemeester en wethouders der gemeente, of in het geval bedoeld in art. 2, 3de lid, aan Gedeputeerde Staten der provincie, binnen welke hij dat bedrijf wensch uit te oefenen.”

Voorts rijst, nu burgemeester en wethouders de bijzondere vergunning niet meer zullen verleen, de vraag, in hoeverre Gedeputeerde Staten gehouden zullen zijn aan plaatselijke verordeningen, vastgesteld krachtens het 4de lid van art. 2 der wet; en omgekeerd, of eene zoodanige verordening weder te niet zal kunnen doen eene door Gedeputeerde Staten verleende vergunning.

Volgens het ontwerp moeten Gedeputeerde Staten van een ingekomen verzoekschrift, zoodra het is ingekomen, mededeeling doen aan burgemeester en wethouders, die *onverwijld* het verzoek ter openbare kennis brengen. Sommige leden vroegen: waartoe deze groote spoed? Zeer zeker verdient het aanbeveling, dat de zaak niet op de lange baan worde geschoven, maar men geve aan burgemeester en wethouders en Gedeputeerde Staten behoorlijk tijd om inlichtingen in te winnen omtrent den aard der drankgelegenheden, waarvoor vergunning wordt gevraagd en omtrent den persoon der aanvragers.

De vraag werd geopperd, hoe Gedeputeerde Staten, die binnen 40 dagen na de bekendmaking moeten beschikken, van den aanvang van dien termijn kennis krijgen.

Aanbevolen werd voorts eene bepaling op te nemen in den geest van art. 7 der wet van 2 Juni 1875 (*Staatsblad* n°. 95), krachtens welke ieder de bevoegdheid zou hebben bezwaren tegen het verleen van eene vergunning in het midden te brengen.

De redactie van de laatste zinsnede van artikel 1 werd onduidelijk en zelfs onjuist genoemd. Voor de berekening van het maximum der vergunningen, die in eene gemeente mogen worden verleend, kunnen nooit medetellen de vergunningen, waarvan het bijzondere is, dat zij boven het maximum worden verleend. Het geldt hier juist een geval van niet-toepassing van art. 2, 1ste lid. De bedoeling is intusschen duidelijk in de Memorie van Toelichting aangegeven, en zou ook in de wet ondubbelzinniger kunnen worden uitgedrukt.

Sommige leden verklaarden zich tegen de schrapping der woorden: „Zij worden, zoodra zich daartoe de gelegenheid voordoet, binnen de grenzen van het maximum teruggebracht.” Al mogen in de toelichting terecht

aangevoerd worden, dat het slot van art. 1 (abusievelijk wordt van het slot van art. 2 gesproken) deze zinsnede overbodig maakt, toch zou men haar kunnen behouden als een goeden spoorslag voor de beperking van het aantal vergunningen.

Indien men art. 1 van het ontwerp in art. 2 der wet inlascht, verkrijgt men een zeer lang artikel, waarin over verschillende zaken wordt gehandeld. Zou het geene aanbeveling verdienen alles, wat op de buitengewone vergunningen betrekking heeft, uit art. 2 der wet te lichten en tot een afzonderlijk artikel 2 a te maken? Ook nu stelt de Regeering een artikel 2 a voor. Word aan den uitgesproken wensch, om de geheele wet in een doorlopende reeks van artikelen opnieuw in het *Staatsblad* te plaatsen, gevolg gegeven, zoo zou er nog minder bezwaar tegen bestaan, om van art. 1, of van art. 1 en 2 van het ontwerp een afzonderlijk artikel der wet te maken.

Naar aanleiding van art. 2 van het ontwerp werd vooreerst door sommige leden de vraag gedaan, wie de kosten van plaatsing in de *Staatscourant* zullen dragen. Wegens onzekerheid hieromtrent wordt in de *Staatscourant* thans somtijds de publicatie achterwege gelaten. Ware kosteloze plaatsing niet in de wet voor te schrijven? — Voorts wees men er op, dat in de statistische opgave van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, voorkomende in de *Staatscourant* van 1890 n°. 220, verschillende vergunningen boven de maxima als verleend in 1889 voorkomen, die niet in de *Staatscourant* waren opgenomen, terwijl omgekeerd sommige dergelijke vergunningen wel in de *Staatscourant* zijn openbaar gemaakt, die niet in de bedoelde statistische opgave werden vermeld. Op gelijkvormigheid ten deze werd aangedrongen.

De afwijzende beschikking op een verzoek moet, volgens het hier toepasselijk verklaarde art. 10, in gesloten omslag aan den belanghebbende worden gezonden. Nu bepaalt het laatste lid van art. 1 (ontwerp) evenwel, dat de beschikking door tusschekomst van burgemeester en wethouders aan den belanghebbende wordt uitgereikt. Zullen dan, in het gegeven geval, burgemeester en wethouders slechts met de bezorging van een gesloten brief worden belast?

Wat de regeling van het hooger beroep betreft, zoo werd er op aangedrongen, dit uit te breiden in dien zin, dat ieder, die zich hetzij door de verleening hetzij door de weigering van eene vergunning bezwaard achtte, in beroep zou mogen komen ook op gronden aan het algemeen belang ontleend.

Men achtte het verder wenschelijk, indien de vergunning voorwaardelijk kan worden verleend, ook den belanghebbende een appel toe te kennen. Immers de voorwaarden zouden wel van dien aard kunnen zijn, dat zij voor den aanvrager met eene weigering zouden gelijk staan.

Naar het oordeel van enkele leden is de voorstelling in de Memorie van Toelichting, alsof het beroep tegen de verleening van eene vergunning van den burgemeester op den Commissaris der Koningin is overgebracht, minder juist, daar huns inziens aan den burgemeester bij de bestaande wet geen beroep toekomt, wanneer eene vergunning boven het maximum krachtens art. 2, 3de lid, wordt verleend. Art. 11 der wet slaat huns inziens niet op dit geval. — Andere leden zagen geene reden voor deze beperkte interpretatie van art. 11, hetwelk aan den burgemeester zeer in het algemeen een beroep op Gedeputeerde Staten geeft, wanneer eene vergunning is verleend.

De regeling der beroepstermijnen achtten sommige leden niet gelukkig. De veertien dagen zullen op een verschillend oogenblik aanvangen, al naarmate het beroep kan worden ingesteld door den Commissaris der Koningin, door burgemeester en wethouders of door den belanghebbende; ware niet voor de drie gevallen een zelfde tijdstip van aanvang te bepalen? — Ook moet de termijn voor burgemeester en wethouders niet gerekend worden van den dag, waarop de beschikking hun is toegezonden, gelijk in het ontwerp wordt voorgesteld, maar van dien, waarop zij de beschikking ontvangen. Immers de beschikkingen van Gedeputeerde Staten dragen in den regel twee data, die somtijds eene week verschillen. — Eindelijk kunnen burgemeester en wet-



houders, gelijk de zaak wordt geregeld, door het vertragen van de kennisgeving aan den belanghebbende te diens nadeele de zaak langen tijd onafgedaan houden. Men zou voor den belanghebbende kunnen bepalen drie weken na de beschikking en in ieder geval veertien dagen na de kennisgeving.

Art. 4. In eene afdeeling werd de opmerking gemaakt, dat deze bepaling in de drankwet misplaatst is. Een wetsartikel, de uitbetaling van loon in tapperijen verbiedende, behoort te huis in eene wet, die de geheele materie van de uitbetaling van loonen aan werklieden regelt. Eene dergelijke wet is zeer wenschelijk en mag niet te lang worden uitgesteld. Hier incidenteel eene enkele bepaling omtrent deze aangelegenheid op te nemen, is niet alleen af te keuren uit een oogpunt van techniek, maar zal ook strekken om eene regeling van wijder strekking op de lange baan te schuiven. Er waren ook leden, die, hoewel in het bovenstaande bezwaar niet deelende, vreesden dat het voorgestelde weinig resultaat zou opleveren. Het groote bezwaar is minder het uitbetalen van het loon in de tapperij, dan wel het verteren van het pas ontvangen loon. En zal dit langs dezen weg kunnen worden tegengegaan? Maar al te vaak staan werklieden bij den kastelein in het krijt, en de rekening moet op den dag der uitbetaling worden aangezuiverd, waardoor zij toch in de tapperij terecht komen.

Zeer vele leden juichten daarentegen het voorstel in het algemeen zeer toe, en deelden in de geopperde bezwaren niet. Waar de wetgever zich op het standpunt stelt, dat drankverkoop niet mag worden toegelaten in localiteiten, die tevens bestemd zijn voor de uitoefening van eene winkelnering of waarin loten in de Nederlandsche Staatsloterij worden verkocht, bestaat er uit een technisch oogpunt geen bezwaar tegen, ook het feit, dat in eene localiteit loonen aan werklieden plegen te worden uitbetaald, op te nemen onder die, welke aanleiding geven tot weigering eener vergunning. Het stelsel der drankwet is voorts, door beperking der gelegenheid tot vermindering van drankmisbruik te komen. In dien gedachtengang past het ongetwijfeld, door opneming van eene bepaling, als in dit artikel vervat, de gelegenheid tot het verteren van het pas ontvangen loon te beperken. Een absoluten waarborg, dat dit niet gedeeltelijk aan drank zal worden besteed, geeft de bepaling uit den aard der zaak niet.

Niettemin vreesden ook sommige van deze leden, dat de bepaling in de toepassing tot moeilijkheden zal leiden. Al dadelijk rijst de vraag, wie werklieden zijn? Zal men daaronder ook bijv. kantoorbedienden rekenen? Ware het niet eenvoudiger de woorden „aan werklieden” weg te laten? In den regel wordt het loon aan anderen toch niet in tapperijen uitbetaald, doch men zou den schijn vermijden, alsof alleen werklieden van den drank moeten worden afgehouden. Voorts zal het bezwaarlijk zijn uit te maken, of de uitbetaling van loon in eene localiteit al of niet „pleegt” te geschieden. Men zal steeds eene reeks van feiten moeten geconstateerd hebben, alvorens dit kan worden aangenomen.

Andere leden achtten de hier geopperde bezwaren geenszins overwegend. Daargelaten, of men de woorden „aan werklieden” wellicht zou kunnen schrappen zonder het artikel te ruim te maken, zal de interpretatie daarvan niet tot groote moeilijkheden leiden. De beteekenis van het woord „werklieden” staat voldoende vast, om eene rationeele toepassing van het artikel geenszins in den weg te staan. Hetzelfde geldt voor het „plegen” te geschieden. Ook deze quaestio facti zal in elk geval wel zijn uit te maken. De strafrechter is in meer gevallen geroepen soortgelijke vragen te beslissen. En al werd voor eene localiteit, waarin inderdaad de uitbetaling van loon pleegt te geschieden, ten onrechte vergunning verleend, dan zouden spoedig eenige veroordeelingen te dier zake volgen, waarna de vergunning kan worden ingetrokken. Het bezwaar zou dus slechts tijdelijk zijn.

Door verscheidene leden intusschen werd een ander bezwaar tegen het voorgestelde ontwikkeld. Vreest de Regeering niet, dat of het artikel eene doode letter zal blijven, of dat de toepassing tot grove onbillijkheden zal aanleiding geven? Immers niet de houder der vergunning betaalt de loonen uit, maar de bezoekers, ter-

wijl de intrekking der vergunning, door toepassing van art. 9 in verband met de nieuwe bepaling, niet de bezoekers treft, maar den houder. Kan deze laatste nu inderdaad toezien, dat zijne gasten onderling geen loonen uitbetalen? Men denke zich eene tapperij in de nabijheid van eene druk bezochte markt op marktdag. Het zou den ambtenaren, met de handhaving der wet belast, niet moeilijk vallen in eene dergelijke tapperij eenige weken achtereen uitbetalingen van loon te constateeren; maar hoe zou de kastelein ooit bij machte zijn dit te voorkomen? En zou het aangaan iemand zijne broodwinning te ontnemen voor feiten, waaraan hij zijdelings noch rechtstreeks schuld had?

Hierop werd geantwoord, dat het bezwaar niet geheel kon worden ontkend, maar dat eene verstandige toepassing der wet daaraan in hooge mate zou kunnen te gemoet komen.

Enkele leden wenschten de intrekking der vergunning te beperken tot het geval, waarin de houder zelf loonen pleegt uit te betalen. Art. 4 van het ontwerp zou dan geheel kunnen vervallen, daar krachtens art. 9 der wet juncto art. 16 gelijk dit zal luiden bij aanneming van art. 11 van het ontwerp, en juncto art. 3, 4<sup>e</sup> der wet, de vergunning zou kunnen worden ingetrokken na twee veroordeelingen ter zake van loonsuitbetaling. — Aan andere leden kwam het voor, dat, indien alleen de loonsuitbetaling door den houder der vergunning zelve tot de intrekking kon leiden, de nieuwe bepaling van weinig of geen beteekenis zou zijn. Het maatschappelijk kwaad, waartegen men wil opkomen, ligt niet in de uitbetaling van het loon in tapperijen door de tappers, maar door werkgevers, opzichters, werk- en ploegbazen, enz.

Van verschillende zijden werd bepleit de wenschelijkheid om, overeenkomstig het verlangen, uitgesproken in het reeds genoemde adres van den Volksbond, Vereeniging tegen Drankmisbruik, de vergunning te weigeren aan scheepsbevrachters. Terecht wordt in dat adres opgemerkt: „De combinatie dezer twee bedrijven werkt hoogst ongunstig op de personen, die hunne diensten aan den scheepsbevrachter aanbieden en niet door dezen aangenomen worden, als zij in zijne tapperij geen verteringen maken.” De noodzakelijkheid der hier aanbevolen beperking blijkt ook uit de enquête betreffende los- en laadwerk bij zeeschepen te Rotterdam en Amsterdam, vraag 439. (1) Trouwens ware om dezelfde reden de weigering ook van toepassing te verklaren op de aannemers van los- en laadwerk bij zeeschepen, de zogenoemde stevedores.

De verbodsbepaling, om vergunning te verleenen voor drankverkoop in bordeelen, wenschten sommige leden te verscherpen door te lezen: „in huizen waar gelegenheid gegeven wordt tot het plegen van ontucht.” Bordeelen verkappen zich en het euvel, dat in koffiehuisen en tapperijen ontucht wordt bedreven, neemt toe.

De woorden sub 8<sup>o</sup>: „of die met zoodanige localiteit binnenshuis gemeenschap heeft” geven in de praktijk tot talloze moeilijkheden aanleiding, die, gelijk reeds door sommigen bij de artt. 1 en 2 werd opgemerkt, vermeden zouden kunnen worden, indien de vergunning niet werd verleend ten behoeve van „de localiteit”, maar van „het huis” of „het gebouw”.

Wat de redactie van het voorgestelde artikel betreft, zoo werd in de eerste plaats door enkele leden in overweging gegeven voor „uitbetaling van loonen” te lezen: „uitbetaling of verrekening van loonen”, ten einde te voorkomen, dat de bepaling zou ontdoken worden, door het loon vóór het dranklokaal aan één der werklieden

(1) Verhoor van C. WESSELS.

Vraag. Gij sprakt van plaatsen, waar zij vóór en na beurstijd komt om te hooren of er wat is. Wat zijn dat voor plaatsen?

Antwoord. Wij gaan om elf uur van boord. Dan gaan wij naar de kroeg van een scheepsbevrachter. Als wij dat niet doen, zijn wij niet in aanzien, daar verteren wij dan een dubbelkje of zoo, en dan weet de man dat wij werk wenschen. Heeft hij niets, dan gaan wij nog eens naar een ander, en dan komen we op de beurs.... Na beurstijd komen wij weder in de kroeg van den bevrachter, en deze bestelt ons soms 's avonds weder. Zoo verteren wij menig kwartje en dat drukt ons, dat kan er niet af.

ten behoeve van verscheidene hunner uit te betalen ter verrekening met zijne makkers. — Anderzijds hechtte men aan deze aanvulling weinig waarde. Dat het loon vóór eene tapperij wordt uitbetaald en daar binnen verteerd, zou men toch nooit door wetsbepalingen kunnen tegen gaan.

De slotwoorden „tenzij in die lokaliteit de werkzaamheden zijn verricht of daarin het bedrijf wordt uitgeoefend ter zake waarvan het loon verschuldigd is”, stemmen niet overeen met de omschrijving der hier bedoelde uitzondering in de Memorie van Toelichting, alwaar men leest: „Ten aanzien der werklieden, die in dienst zijn van den houder der vergunning behoort eene uitzondering te worden gemaakt”. Waarom dit ook niet aldus in de wet zelve uitgedrukt? De bepaling zou er in de meeste gevallen iets ruimer door worden, maar men behoeft toch niet tegen te gaan, dat de houder der vergunning zijne eigen werklieden ten zijnent uitbetaalt, ook buiten de gevallen in het artikel aangegeven. Hier tegen werd aangevoerd, dat dit in het algemeen juist niet kan worden toegelaten. Dat een veenbaas zijne werklieden uitbetaalt in zijne kroeg, behoort te worden belet. — Verder zou het aanbeveling verdienen voor „die lokaliteit” te lezen „het gebouw waarin die lokaliteit zich bevindt”. Onwillekeurige overtredingen zouden anders niet uitblijven.

Ten slotte werd er op gewezen, dat bij de redactie over het hoofd gezien schijnen te zijn de slotwoorden van het geldend artikel 3 n. 8, 1ste lid. Men kan achter het ingevoegde gedeelte niet lezen: „of die met zoodanige lokaliteit binnenshuis gemeenschap heeft”. De zin wordt te ingewikkeld.

Art. 5. Bij de geldende redactie van art. 4, 2de lid, der wet heerscht verschil van opvatting, of de dispensatie wordt verleend voor de lokaliteit of voor den persoon. Uit de thans voorgestelde woorden: „ten aanzien van eene lokaliteit”, zou men opmaken, dat voor het vervolg het eerste wordt beoogd. Is het inderdaad de bedoeling, dat de vrijstelling voortaan aan de lokaliteit zal kleven, met dien verstande, dat elk opvolgend gebruiker er gebruik van zal kunnen maken? Sommige leden zouden dit juist achten, daar het publiek belang tot het verleenen der dispensatie moet leiden, doch in overweging werd gegeven de bedoeling duidelijker uit te drukken.

Ook over de vraag, of onder „twee plaatsen” al dan niet óók begrepen is de lokaliteit, waarvoor de dispensatie geldt, heerscht onzekerheid. Men wenschte die quaestie bij deze gelegenheid op te lossen.

Aan enkele leden kwam het voor, dat het woord „buurten” eene nadere omschrijving in de wet vereischt.

Aanbevolen werd voorts achter de woorden „Gedeputeerde Staten” in te voegen: „tot wederopzegging”, en wel om een einde te maken aan de praktijk, die thans in sommige provinciën wordt gevolgd, waar de dispensatie voor het jaar wordt verleend en telkens vernieuwd, waarvoor dan ook jaarlijks leges moeten worden betaald.

Volgens sommige leden wordt van art. 4 der wet een te ruim gebruik gemaakt.

Art. 6. Gevraagd werd, waarom niet alleen gelezen wordt „de vergunning”, zonder bijvoeging van: „in art. 1 of 2 bedoeld”. Art. 3 van het ontwerp wijzigt in dien geest ook art. 3 der wet.

Aangezien het ontwerp wel niet vóór 1 Mei 1894 tot wet zal zijn verheven, kan, meende men, de verwijzing naar de patentwet uit het eerste lid van art. 6 vervallen.

Art. 7. Algemeen achtte men het hier voorgestelde zeer onduidelijk. In bevestigenden zin wordt beslist de vraag, of bij verbouwing de oude vergunning van kracht blijft tot den 1sten Mei daaraanvolgende. Dit is bij de geldende wet twijfelachtig. In zooverre is de nieuwe bepaling eene verbetering. Maar onzeker blijft, of en in welke gevallen na den 1sten Mei de vergunning zal moeten worden vernieuwd. De slotwoorden: „behoudens het recht op eene nieuwe vergunning, indien daartoe termen bestaan”, geven daaromtrent allermint licht.

Uit de toelichting meende men te moeten opmaken,

dat, volgens de bedoeling der Regeering, bij verbouwing of vergrooing van weinig beteekenis het recht op eene nieuwe vergunning krachtens art. 7, 2de lid, en art. 26 onverkort blijft, maar dat dit vervalt, wanneer de nieuwe lokaliteit geheel van de oude afwijkt. Burgemeester en wethouders of Gedeputeerde Staten zullen telkens moeten uitmaken of het eene dan wel het andere geval zich voordoet. Intusschen werd algemeen ontkend, dat deze bedoeling uit de gebezigde omschrijving is af te leiden. Art. 7, 2de lid, geeft het recht op verlenging der vergunning, zoodra vóór het eindigen van den termijn het verschuldigde recht voor den volgende termijn is betaald, en art. 26 verbiedt het weigeren van een vergunning voor eene lokaliteit, waarin op 1 Mei 1881 sterke drank werd verkocht. De woorden „zoo daartoe termen zijn”, in de voorgestelde toevoeging, kunnen dan ook, daar sprake is van een *recht*, niet anders dan op die beide bepalingen terugslaan. In strijd met de toelichting, zou dan de eenige geoorloofde interpretatie van het artikel deze zijn, dat bij verbouwing of vergrooing de loopende vergunning van kracht blijft gedurende het vergunningsjaar, en dat daarna de vergunning voor de verbouwe of vergroote lokaliteit moet worden verlengd krachtens art. 7, 2de lid, of opnieuw verleend krachtens art. 26. Aangezien men deze interpretatie niet wenschte, werd op wijziging der redactie aangedrongen. — Hieraan voegden sommige leden toe, dat wellicht het eenvoudigst ware de slotwoorden: „behoudens . . . enz.” te schrappen. Is niettegenstaande de verbouwing de lokaliteit dezelfde gebleven, dan gelden art. 7, 2de lid, of art. 26, ook zonder dat men bij deze bepaling uitdrukkelijk naar die artikelen verwijst.

Enkele leden wenschten de nieuwe bepaling te beperken tot het geval van vergrooing der lokaliteit.

Er waren ook leden, die het geheele nieuwe voorschrift wilden weglaten, en daarentegen aan art. 7 der wet eene nieuwe alinea wilden toevoegen, luidende: „de vergunning vervalt, als de lokaliteit, waarvoor zij is verleend, ophoudt te bestaan, of de bestemming tot drankverkoop in het klein daaraan wordt ontnomen”. Hierdoor zou een eind worden gemaakt aan de quaestie, of de vergunning voor een in den loop van het jaar afgebroken en niet opgebouwd huis nog moet medegeld worden tot 1 Mei daaraanvolgende voor de berekening van het maximum.

Voorts werd de vraag gedaan, of de Regeering de nieuwe vergunning, die, volgens het ontwerp, na verbouwing zal worden verleend, beschouwt als eene bijzondere vergunning boven het maximum, bedoeld in art. 2, 3de lid. Aangezien in de Memorie van Toelichting wordt gezegd, dat de beslissing, of de vergunning voor de nieuwe lokaliteit behouden kan blijven, in sommige gevallen ook bij burgemeester en wethouders zal berusten, meende men die vraag ontkennd te mogen beantwoorden.

Indien de bedoeling, gelijk die in de Memorie van Toelichting is ontwikkeld, in de wet wordt nedergelegd, zal in elk speciaal geval moeten uitgemaakt worden, of de verbouwing of vergrooing van zooveel of zoo weinig beteekenis is, dat de lokaliteit al dan niet kan beschouwd worden dezelfde te zijn gebleven. Uit den aard der zaak zijn voor de beslissing hiervan geene regels te stellen, zoodat men nooit a priori kan nagaan, hoe deze zal uitvallen. Van verschillende zijden werd het daarom billijk en wenschelijk geoordeeld, dat degenen, die eene verbouwing of vergrooing wenscht te ondernemen, in de gelegenheid zij vooraf op de bestekken en teekening te doen uitmaken, of eene nieuwe vergunning eventueel zou worden verleend.

Ter sprake kwam nog de toepassing van de geldende wet in het geval van verbouwing. Daar de vergunning geacht wordt aan de lokaliteit te kleven, gelijk die bij het verleenen was, komt het voor, dat in een zelfde vertrek in het eene gedeelte drank mag worden verkocht, in het andere niet, terwijl een dun beschoot, een gordijn of zelfs een touw de grens aangeeft. Hier worden bedoeld vertrekken, die na 1881 werden vergroot, terwijl de vergunning tot het oude gedeelte beperkt bleef. Dergelijke toestanden achtte men niet gewenscht, en men vreesde, dat op die wijze de eerbied voor de wet wordt



verminderd. Aanbevolen werd daarom bij deze gelegenheid te bepalen, dat, waar bijv. op 1 Januari 1894 vergunningen gelden voor gedeelten van localiteiten, deze geacht zullen worden voor de geheele localiteit te gelden. De bestaande misstanden zouden daardoor worden opgeheven, terwijl de nieuwe bepaling er voor waakt, dat deze niet wederom kunnen ontstaan.

Art. 8. Tegen dit artikel werden verschillende bedenkingen geopperd.

In de eerste plaats werd door enkele leden de meening ontwikkeld, dat de intrekking ook van de vergunning bedoeld bij art. 2, 3de lid, aan burgemeester en wethouders kan verblijven, daar het voor de toepassing van art. 9 onverschillig is door wie deze is verleend. Dit gevoelen werd echter door vele leden bestreden.

Verder maakte men bezwaar tegen de schorsing. Art. 11, 3de lid, bevat het beginsel, dat hangende de termijnen van beroep het status quo gehandhaafd blijft. Dit zou ook hier moeten gelden. Zoolang Gedeputeerde Staten niet intrekken, moet de vergunning van kracht blijven, ook al is de intrekking daarvan gevraagd. Of wel — en dit denkbeeld vond eveneens voorstanders — de burgemeester moet de vergunning ook kunnen schorsen, wanneer krachtens art. 11, 1ste lid, de burgemeester in beroep is gekomen bij Gedeputeerde Staten van het weigeren der intrekking door burgemeester en wethouders.

Indien Gedeputeerde Staten de intrekking weigeren, zal daartegen geen beroep openstaan. Waarom hier afgeweken van het overigens in de wet gehuldigd beginsel van behandeling in twee instantiën? Ook art. 2 van het ontwerp geeft bij verleening der vergunning door Gedeputeerde Staten een appel aan burgemeester en wethouders op den Koning, en in de geldende wet is er eveneens beroep bij intrekking eener bijzondere vergunning en wel van burgemeester en wethouders op Gedeputeerde Staten.

Gevraagd werd voorts, waarom hier de intrekking moet gevraagd worden door den burgemeester en niet door burgemeester en wethouders, welk collegie in andere artikelen met de uitvoering der wet wordt belast. Deze afwijking achtte men te minder wenschelijk, omdat het voorkomt, dat burgemeesters zelven houders van vergunningen zijn.

Men zag verder geene reden om, waar in art. 11 een termijn van drie maanden wordt gegeven, Gedeputeerde Staten hier „zoo spoedig mogelijk” te doen beslissen, vooral niet indien de schorsing uit de bepaling verdween.

Enkele leden meenden, dat de bevoegdheid tot intrekking nergens aan Gedeputeerde Staten is gegeven, hoewel dit buiten twijfel de bedoeling is. Huns inziens ware het wenschelijk achter de voorgestelde bepaling te lezen: „en de vergunning intrekken, als een der voormelde gevallen aanwezig is.”

Aanbevolen werd in den aanhef van art. 9 te lezen: „De vergunning bedoeld bij art. 1”, waardoor de tegenstelling met het nieuwe lid beter zou uitkomen.

Gevraagd werd, of het de bedoeling is, dat voortaan ook die vergunningen, welke vóór de invoering dezer wijzigingswet door burgemeester en wethouders verleend zijn, alle door Gedeputeerde Staten zullen kunnen worden ingetrokken. De algemeenheid van den aanhef der voorgestelde toevoeging moest, naar het scheen, tot eene bevestigende beantwoording dezer vraag leiden, doch de Memorie van Toelichting schijnt eene meer beperkte uitlegging te huldigen.

Naar aanleiding dezer wijzigingswet wees men er op, dat art 9 3<sup>o</sup>. der wet veel te beperkt is. Gevaar voor openbare orde of veiligheid behoeft niet alleen uit dronkenschap voort te komen.

Ten slotte werd gevraagd, of, indien de vergunning verleend krachtens art. 2, 3de lid, door vermindering van het aantal overige vergunningen ophoudt boven het maximum te zijn, niettemin de intrekking door Gedeputeerde Staten zal moeten geschieden. Die vergunning heeft alsdan haar bijzonder karakter verloren, en men zou haar, volgens enkele leden, onder den gewonen regel — intrekking door burgemeester en wethouders — kunnen terugbrengen.

Zal in het geval, waarin krachtens art. 2, 3de lid, de zaak in eersten aanleg door Gedeputeerde Staten is behandeld, en het besluit van dat college door den Koning wordt vernietigd, de bijzondere vergunning door den Koning worden verleend of geweigerd, of is de bedoeling, dat Gedeputeerde Staten zulks zullen doen met inachtneming van de hoogere beslissing? In dit laatste geval zou, bij opnemng der voorgestelde inlassching, eene nadere aanvulling noodig worden.

Art. 10. Door enkele leden werd uitbreiding gewenscht in dezen zin, dat de artt. 1—14 ook niet toepasselijk zouden zijn op drankverkoop op terreinen, waar tentoonstellingen, wedstrijden of feesten gehouden worden door diegenen, aan wie hiertoe verlof is verleend. Daarbij zou dan moeten worden bepaald, dat de burgemeester het verlof zou kunnen geven bijv. voor ten hoogste twee dagen, de Commissaris der Koningin voor ten hoogste acht dagen en de Minister van Binnenlandsche Zaken voor langeren tijd. Er werd aan herinnerd, dat in Zuid-holland alléén tot 1892 bij dergelijke gelegenheden niet minder dan 21 tijdelijke bijzondere vergunningen zijn verleend. — Enkele andere leden deelden in zooverre in dit gevoelen, dat huns inziens door burgemeester en wethouders, tegen betaling van een vast te stellen recht, in de genoemde gevallen tijdelijke vergunningen, bijv. voor ten hoogste één maand, moesten kunnen worden verleend, onafhankelijk van het aantal bestaande vergunningen.

Vele andere leden verklaarden zich ten stelligste tegen de hier voorgestane uitbreidingen, niet alleen omdat de burgemeester, eventueel burgemeester en wethouders, in last en moeilijkheden zouden komen, maar vooral ook, omdat de deur zou worden geopend voor allerlei misbruiken.

Sub 1<sup>o</sup>. Gelijk reeds bij de algemeene beschouwingen werd aangeteekend, waren verscheidene leden van oordeel, dat de vrijstelling van drankverkoop in logementen aan logeergasten een bron is van onduikingen der wet. Ook het verbod van drankverkoop in bordeelen wordt daardoor illusoir gemaakt. Op schrapping van de sub 1<sup>o</sup> voorkomende vrijstelling werd aangedrongen

Sub 2<sup>o</sup>. Herhaaldelijk is er op gewezen, dat de vrijheid, om aan boord van vaartuigen aan de opvarenden zonder vergunning drank te verkoopen, voortdurend aanleiding geeft tot onduiking der wet. In de havensteden geschiedt dit op de schepen op groote schaal, en er bestaan kleine vaartuigen, die feitelijk niets anders zijn dan drijvende drankwinkels zonder vergunning. Men gaf in overweging door verscherping der redactie te beproeven de misbruiken te keeren, bijv. door te lezen: „Op drankverkoop aan boord van een vaartuig, geen roeboet zijnde, aan de tot dat vaartuig behorende opvarenden gedurende de reis”.

Sub 3<sup>o</sup>. Enkele leden opperden bedenking tegen deze uitbreiding. In de Memorie van Toelichting wordt gewezen op de moeilijkheid, verbonden aan het verlenen van vergunning. Zij konden echter niet inzien, waarom vergunning in deze noodig is. Er zijn ook wel restauraties in stations, waar men geen vergunning heeft. Anderzijds achtte men haar zeer juist: er bestaat geen reden om het reizend publiek noodeloos te bemoeilijken. Een bezwaar van de drankwet is, aldus werd gezegd, dat zij allerlei belemmeringen in den weg legt aan koffiehuzen, societeiten en andere gelegenheden, waarin drankmisbruik niet of hoogst zelden pleegt voor te komen. De restauratiewagens mogen daaronder gerekend worden.

Sub 4<sup>o</sup>. Volgens sommigen is het niet juist, de militaire cantines buiten deze wet te stellen. Anderen zagen het bezwaar daarentegen niet in. Het geldt hier een quaestie van inwendigen dienst voor het leger.

Art. 11. Zooals bij art. 6 werd opgemerkt, kan de uitdrukkelijke handhaving der strafbepalingen ter zake van

overtreding der patentwet in den aanhef van het nieuwe art. 16 vervallen.

Ook wenschte men, nu het artikel geheel wordt herzien, overeenkomstig het Wetboek van Strafrecht, alleen de maxima der straffen te noemen.

sub 1°. Door sommige leden werd betwijfeld, of met de voorgestelde wijziging wel zal ondervangen worden het bezwaar, ontleend aan het in de Memorie van Toelichting aangehaalde arrest van den Hoogen Raad van 11 October 1886 (*Weekblad van het Recht* n°. 5345). Want al valt nu ook binnen het bereik der strafbepaling het in voorraad hebben van eene groote hoeveelheid, bewezen zal toch moeten worden, dat die voorraad er is „ten verkoop in het klein”. En zal dat bewijs in de meeste gevallen te leveren zijn?

sub 2°. Bij arrest van den Hoogen Raad van 8 Mei 1893 (*Weekblad van het Recht* n°. 6346) werd beslist, dat „toedienen” van sterken drank onderstelt de bedoeling, dat de drank ter plaatse zal worden gebruikt, en dat bij ontstentenis van die bedoeling het verstrekken in het klein, ook al volgt daarna consumptie ter plaatse, niet strafbaar is. Met het oog op die jurisprudentie werd aanbevolen achter „toedient” te lezen „of verstrekt”.

sub 4°. Naar het oordeel van sommigen kan van vervanging bij de sub 2°. genoemde handeling geen sprake zijn. Er zou hier kunnen gelezen worden „eene der handelingen, in de nummers 1°. en 3°. omschreven”.

sub 5°. Door de invoeging in art. 3 8°, voorgesteld in art 4 van het ontwerp, zal de vergunning moeten geweigerd worden voor localiteiten, binnenshuis gemeenschap hebbende met localiteiten, waar loon aan werklieden pleegt te worden uitbetaald. Daarentegen wordt hier in de strafbepaling het uitbetalen van loon in eene localiteit, die binnenshuis met eene tapperij gemeenschap heeft, niet genoemd. Men zag hierin eenigszins eene antinomie. Bovendien zal er van straf niet veel komen, wanneer men vrijelijk in een vertrek naast het dranklokaal loon mag uitbetalen.

sub 6°. De vraag rees, wat onder „toelaat” is te verstaan. De opvattingen liepen uiteen. Volgens sommigen moet men er dezen zin aan geven: „niet verhindert, nadat hij er kennis van draagt”, aangezien anders eene ondragelijke aansprakelijkheid zou worden opgelegd. Volgens anderen is het element der voorkennis niet noodig. Het betreft hier slechts eene overtreding, en in ons strafrecht wordt bij overtredingen noch naar opzet noch naar schuld gevraagd. Hiertegen werd anderzijds evenwel wederom aangevoerd, dat overtredingen steeds bestaan in het verrichten eener verboden handeling, of het niet nakomen van eene positieve verplichting, terwijl hier strafbaar is het gedoogen van de handelingen eens anders, en dat het daarvoor toch noodzakelijk moet zijn, dat men van die handeling kennis draagt. Trouwens ook het arrest van den Hoogen Raad van 25 Juni 1888 (*Weekblad van het Recht* n°. 5594) beslist, dat „toelaten” plaats heeft, als men het „weet” of „kan veronderstellen”.

De woorden: „in zijne woning” kwamen onjuist voor. De houder der vergunning kan ook in een ander gebouw wonen dan dat, waarin h t dranklokaal zich bevindt.

Art. 12. Eenerzijds verwachtte men van de hier gegeven bevoegdheid tot inbeslagneming weinig resultaat, daar het bewijs der overtreding er niet veel gemakkelijker door zou worden. Anderzijds werd dit, met het oog op gevallen die zich hebben voorgedaan, weer-

sproken. Men drong echter aan op eene bepaling, waarbij aan de ambtenaren de bevoegdheid toegekend wordt te vorderen, dat voorwerpen, welke tot het plegen van een strafbaar feit kunnen hebben gediend, zullen worden uitgeleverd, opdat door hen worde onderzocht, of werkelijk een strafbaar feit heeft plaats gehad. Deze bevoegdheid is eene andere dan die der inbeslagneming.

Verscheidene leden, hoewel met het oog op het arrest van den Hoogen Raad van 4 November 1889 (*Weekblad van het Recht*, n°. 5794) de noodzakelijkheid van eene bepaling erkennende, achtten niettemin het hier voorgestelde te ver strekkend, en vreesden daarvan veel last voor de tappers en willekeur bij de toepassing. Zou men niet kunnen volstaan met te lezen: „... in beslag te nemen al hetgeen blijkbaar tot het plegen van eene overtreding dezer wet of van art. 252 of 454 van het Wetboek van Strafrecht gediend heeft of bestemd is geweest”? Ook ware op te noemen wat in beslag mag worden genomen, bijv. flesschen, glazen, enz.

Art. 13. De opmerkingen, waartoe dit artikel aanleiding gaf, werden reeds opgenomen bij de algemeene beschouwingen.

Art. 14. Sommige leden achtten het eene verslapping der bepaling, dat de intrekking facultatief wordt bij veroordeeling van den plaatsvervanger.

Anderen leden zouden omgekeerd ook bij veroordeeling van den houder der vergunning slechts de bevoegdheid tot intrekking willen verleen.

Algemeen echter was men van oordeel, dat het niet aangaat in de wet eenerzijds de verplichting tot intrekking krachtens art. 27 te laten bestaan, en daarnaast, krachtens art. 26, de verplichting om onmiddellijk weder eene nieuwe vergunning te verleen, zoodra de gecombineerde zaken zijn gesplitst of de gemeenschap binnen 's huis is verbroken. Sommigen zouden zelfs wenschen te bepalen, dat geen vergunning kan worden verleend voor eene localiteit, waarvoor eene vroegere vergunning is ingetrokken. Anderen achten het niet noodzakelijk zoover te gaan, maar gaven in overweging achter art. 26, 1ste lid, (na b) in te lasseten: „Aan hem, wiens vergunning krachtens art. 27 is ingetrokken, wordt de vergunning niet meer verleend.” Deze leden meenden zelfs, dat het ontwerp ten onrechte uitgaat van het denkbeeld, dat het beginsel van het aanbevolen voorschrift reeds in de wet zou nedergelegd zijn. Anders zou het geen zin hebben, onderscheid te maken tusschen veroordeeling van den houder der vergunning en die van zijn plaatsvervanger. De intrekking immers zou dan in den regel geene zware straf zijn.

Men wenschte bij deze gelegenheid, althans voor de toepassing der drankwet, uitgemaakt te zien, of betaling van het maximum der boete geacht wordt met veroordeeling gelijk te staan. Hieromtrent zijn beslissingen in uiteenloopenden zin.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 20sten Februari 1894.

KERDIJK.

HINTZEN.

RINK.

HUBER.

GOEMAN BORGESIOUS.